

Thấy Hoài Mà Đâu Có Ngờ

Tiểu Hoàng Yến

Một chút tản mạn về Tiếng Việt Mến Yêu xin gửi đến các bạn gần xa. Quả thật là có nhiều tiếng (từ ngữ, word) mà mình thấy hoài, quanh mình ai ai cũng viết và cũng dùng như vậy, riết thành quen, mình không thể nào ngờ rằng nó ... thực sự không đúng. Thật vậy, nó sai, mà mình vẫn dùng một cách ngang nhiên, vì thói quen hay vì mình hơi... hờ hững với cái "tiếng mẹ sinh từ lúc nằm nôi" của mình. Đọc tới đây có lẽ bạn cho rằng "nói quá, làm gì tới nỗi sai... chùng như vậy". Thế mà có đấy các bạn ạ.

Một vài cái "sai chùng" điển hình nhất là tiếng "rán" mà ta thường dùng với ý nghĩa "cố gắng". Chúng ta sẽ khó chịu nếu có ai đó viết hay là nói "rán lên!", "rán làm cho xong" không có chữ "g". Tôi cũng thế, vì theo thói quen mà. Thế nhưng tôi đã giật mình khi đọc được các tài liệu của học giả Nguyễn Hiến Lê về mẹo luật chính tả tiếng Việt.

Đúng rồi, nếu mình nhớ lại chiếc bánh rán được chiên lên cho phồng to và rắc mè chung quanh, đĩa đậu phụ (đậu hũ) rán phồng, giòn tan, nóng hổi, thì mình nhớ lại động từ "rán" là chiên cho phồng to lên. Rồi mình nhớ lại thêm tí nữa khi nhìn thấy một cậu bé rướn mình lên để thả quả bóng vào rổ, một con sâu đo rướn mình bò từ chiếc lá sang cành cây, thì mình nhớ lại động từ "rướn" nghĩa là tự vươn cho dài ra. Đến đây, thì không còn nghi ngờ gì nữa, cố gắng tự mình vươn lên, hoặc được hỗ trợ cho lớn lên để làm được, đạt được một điều gì, tiếng "rán" quả thật không cần đeo theo chữ "g" đằng sau làm gì.

Thêm nữa nhé. Khi có ai đó cố nằm giữ giấc mộng đẹp thêm 5, 10 phút nữa, thì mình thường nghe: Chắc tính nằm "nường" cho tới khét! Hẳn là bạn sẽ phì cười nếu thấy chữ "nường" không có "g". Tức cười thật, nó cụt lủn, và vô duyên làm sao. Thế nhưng nếu bạn nhớ lại nguồn gốc của nó là "nán", (nấn ná), như là nằm nán thêm chút, ngồi nán lại chơi tí, thì bạn sẽ phải đồng ý vứt bỏ chữ "g" sau đuôi đi.

Lại còn "thung" nữa chứ. Ai cũng nói, viết là áo thung, dây thung. Thấy "thun" là mình tự động thấy nó kỳ kỳ sao đó. Nhưng nếu bạn đặt nó vào kế bên bờ tèo của nó là "giãn", thì bạn sẽ thấy nó đẹp đôi với nhau ngay. "Thun giãn" rõ ràng là hợp tình, hợp lý hơn "thung giãn" hoặc "thung giăng".

Thêm một cái nữa nào: chia sẻ hay là chia xẻ, cái nào mới đúng? Mình thường thấy "chia xẻ" nhan nhản khắp nơi. Hãy nhớ lại ý nghĩa của chúng: sẻ do san sẻ (share), xẻ do cắt xẻ (vàng trắng ai xẻ làm đôi). Thế là mình có được câu trả lời rồi nhé.

Đó, tình trạng "sai chùng", "sai công khai" quả thật là làm cho mình không ngờ phải không các bạn. Bởi vậy thấy hoài, thấy ai cũng làm như vậy, mình đâu có ngờ như vậy là... trật!

Từ nay, không biết bạn có "dũng cảm" dùng các từ "rán", "nường", "thun", "chia sẻ" không, khi đã biết như thế tuy không giống nhiều người, nhưng như thế là đúng. Đôi lúc mình cần phải can đảm lên khi viết và nói các bạn ạ, để đem lại lẽ phải, để bày ra sự thật, dù chỉ đơn thuần trong vấn đề chính tả, hoặc là rồi ra có cao xa hơn đến những vấn đề khác của cuộc đời.